

Representantforslag 122 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:122 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om samordning av lovverket for kultursektoren og presisering av kunstnerisk frihet

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortinget vedtok i juni 2007 lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova). Målet med kulturlova var å styrke kulturvirksomhet som en naturlig del av samfunns- og politikk-områder, og samtidig ville en slik generell lov gi kultursektoren større tyngde og klarere status som et offentlig ansvarsområde. Kulturlova har, etter forslagsstillernes syn, ikke oppfylt denne målsettingen.

Lovverket for kultursektoren

I tillegg til kulturlova og Grunnloven §§ 100 og 110 a omfattes kultursektoren av en rekke andre lovverk. Blant de mest sentrale lovene som regulerer kommunal og fylkeskommunal kulturvirksomheter:

1. Folkebibliotekloven. I loven er det blant annet bestemt at alle kommuner skal ha et folkebibliotek med fagutdannet biblioteksjef, og at alle fylkeskommuner skal ha et fylkesbibliotek med fagutdannet biblioteksjef.
2. Arkivlova. Formålet med loven er blant annet å trygge arkiv som har vesentlig kulturell verdi. Arkivlova § 6 bestemmer at offentlige organer plikter å ha arkiv, og disse skal være ordnet og innrettet slik at dokumentene er sikret som informasjonskilder for samtiden og ettertiden.
3. Pliktavleveringslova. Formålet med loven er å sikre avlevering av dokument med allment til-

gjengelig informasjon til nasjonale samlinger, slik at disse vitnemålene om norsk kultur og samfunnsliv kan bli bevart og gjort tilgjengelige som kildemateriale for forskning og dokumentasjon.

4. Kulturminneloven. Av lovens § 1 framgår det at det er et nasjonalt ansvar å ivareta kulturminner og kulturmiljøer som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet. Kulturdepartementet har ansvaret for § 23 og §§ 23a–23f.
5. Opplæringslova. § 13-6 som omhandler musikk- og kulturskoletilbud, fastsetter at alle kommuner alene eller i samarbeid med andre kommuner, skal ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers.

Det er i hovedsak fem lover som håndhever lovfestede rettigheter for kunstnere. Det er lov om avgift på omsetning av billedkunst, lov om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstneres prestasjoner mv., lov om avgift til Det norske komponistfond, lov om bibliotekvederlag og lov om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk. I tillegg kommer åndsverkloven og designloven, som i tillegg til andre hensyn ivaretar kunstneres rettigheter.

De offentlige kulturinstitusjonene er, i tillegg til kulturlova, regulert gjennom lov om riksteateret og enkelte føresegner i skatteloven og merverdiavgiftsloven.

Språkspørsmål er regulert i lov om målbruk i offentlig teneste (målbrukslova), stadnamnlova og lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (same-loven), kap. 3 om samisk språk. Bokbransjen er regulert i konkurranseloven og merverdiavgiftsloven, men det utredes i disse dager en ny boklov. Mediefel-

tet er regulert gjennom film- og videogramlova, kringkastingsloven og medieeierskapsloven.

Museumsfeltet er ikke regulert gjennom lov, men § 2 nr. 4 i lov om overføring av fast eiendom (overføringslova) gir hjemmel til å ekspropriere fast grunn til museumsformål.

Plan- og bygningsloven slår fast at også kulturutvikling og kulturell virksomhet skal planlegges av kommunene og fylkeskommunene. En rekke internasjonale konvensjoner som er ratifisert av Norge, gjelder også direkte kulturfeltet.

Det er ikke, etter forslagsstillerens syn, nødvendig å samordne alt ovenstående lovverk som omhandler kultur, men en forenkling og samling av lovverket hadde tydeliggjort både statens ansvar og kulturvirksomhetenes egne plikter i henhold til lovverket.

Kommunenes og fylkeskommunenes

Tabell 1. Kommunenes og fylkeskommunenes netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunenes totale netto driftsutgifter. 2007–2011* Kilde: KOSTRA

Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av totale nettodriftsutgifter	2011	2010	2009	2008	2007
Kommunene (konserntall)	3,9	4,4	4,2	4,4	4,4
Fylkeskommunene	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8

* Foreløpige og ureviderte tall for 2011. Endelige tall for 2011 vil foreligge 15. juni 2012.

Endelige tall for 2011 vil ikke foreligge før 15. juni 2012. De foreløpige tallene for 2011 viser en viss nedgang i andelen av kommunenes netto driftsutgifter til kultursektoren. For fylkeskommunene har det vært en svak nedgang over tid i andelen av netto driftsutgifter som går til kultur.

Kunstnerisk frihet

Forslagsstillerne vil understreke sitt grunnleggende syn om at staten skal være tiltrettelegger for kulturlivet. Det innebærer at det offentlige ikke skal sette krav til innholdet i kunsten. Forslagsstillerne mener at en lovfesting av kunstnerisk frihet er nødvendig for å sikre kunstinstitusjonenes og kunstnerens kunstneriske frihet. Den tiltakende praksis med krav til innholdsproduksjon i offentlige tildelingsbrev viser, etter forslagsstillerens syn, behovet for en slik presisering.

kulturvirksomhet

Kulturlova er en svært kortfattet og generell lov som uttrykker offentlige myndigheters ansvar for kulturvirksomhet. Loven gir ingen føringer for bevilgningsnivå, prioriteringer eller organisering av kulturområdet i staten, fylkeskommuner og kommuner. Likevel var det brukt som begrunnelse for loven at den offentlige kulturvirksomheten skulle styrkes. En slik styrking på lokalt nivå har ikke forslagsstillerne sett.

Det finnes ikke, etter det forslagsstillerne vet, dokumentasjon på hvordan kommunene og fylkeskommunene forholder seg til dagens kulturlov, og på sammenhengen mellom denne og andre lover på feltet. Forslagsstillerne kjenner heller ikke til om kommunenes eller fylkeskommunenes politikk på kulturfeltet har endret seg som følge av loven. Heller ikke statistikk over kommunenes og fylkeskommunenes politikk på kulturfeltet har endret seg de senere år. Dette kan man se av tallene under:

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og samtidig konkretisere de statlige kulturforpliktelsene.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag med supplerende lovformuleringer til kulturlova som presiserer institusjonenes og kunstnerens kunstneriske frihet.

22. mai 2012